

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 19, 20, 21, 23, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69, 70 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 56⁴ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-1726 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 19, 20, 21, 23, 29, 36, 38, 39, 41, 43, 44, 46, 49, 52, 53, 56, 57, 58, 59, 62, 63, 64, 67, 69, 70 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 56⁴ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1726 4 straipsnio nuostatomis (toliau – Švietimo įstatymo pakeitimas), kurios įsigalios 2026 m. rugsėjo 1 d., pagrindinis išsilavinimas bus įgyjamas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu **pasiekus** švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytų dalykų **slenkstinį lygį**. Jeigu asmuo švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytų dalykų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu nepasiekė kurio nors dalyko slenkstinio pasiekimų lygio, jis gali tais pačiais mokslo metais pakartotinai dalyvauti atitinkamo dalyko pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime. Jeigu ir po pakartotinio dalyvavimo atitinkamo dalyko pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime asmuo nepasiekė slenkstinio pasiekimų lygio, jis gali tęsti mokymąsi pagal pagrindinio ugdymo programą švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka.

Nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. Lietuvos mokyklose įgyvendinama didelės apimties ugdymo turinio reforma: atnaujintos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programos, jose aiškiai apibrėžta, kad pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimai vykdomi tik iš 9–10 (I–II gimnazijos) klasių mokymo(si) turinio, kai tuo tarpu anksčiau pasiekimų patikrinimų užduotys apimdavo 5–10 klasė mokymo(si) turinį. Remiantis Nacionalinės švietimo agentūros parengtomis pagrindinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros rekomendacijomis¹ ir matematikos bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijomis², mokant lietuvių kalbos ir literatūros 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse ugdymo programos pasikeitimai neturėtų kelti didesnių iššūkių ir pereinamasis laikotarpis programų skirtumams likviduoti nėra reikalingas, tuo tarpu mokant matematikos kai kurių temų mokymosi turinys gerokai sujudėjo, t. y. kai kurios anksčiau mokomos temos persikėlė į žemesnes ar aukštesnes klases, analizuojamos papildomos sąvokos, mokomasi įrodinėti matematinius teiginius, statistikos kursas didžiąja dalimi savo turinio yra naujas. Matematikos bendrosios programos įgyvendinimo rekomendacijose pateikiama detali informacija mokytojams, kaip likviduoti mokinių mokymosi spragas atsiradusias dėl bendrųjų programų kaitos, nes mokiniai, kurie nuosekliai bus mokęsi pagal 2022 m. patvirtintas bendrąsias programas, 9 (I gimnazijos) klasėje pradės mokytis tik nuo 2027 m. rugsėjo 1 d.

Nacionalinės švietimo agentūros skelbiami pagrindinio ugdymo pasiekimų rezultatai atskleidžia, kad daliai mokinių nepavyksta sunku įveikti pagrindinio ugdymo bendrosiose programose apibrėžtų mokymosi rezultatų³. Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime slenkstinio pasiekimų lygio 2023 m. nepasiekė 4,9%, 2024 m. – 4,3%, 2025

¹ <https://emokykla.lt/metodine-medziaga/medziaga/perziura/96>

² <https://emokykla.lt/metodine-medziaga/medziaga/perziura/131>

³ <https://www.nsa.smsm.lt/pasiekimu-departamentas/egzaminai-ir-pasiekimu-patikrinimai/pagrindinio-ugdymo-pasiekimu-patikrinimai/pupp-rezultatai/>

m. – 10,5% 10 (II gimnazijos) klasės mokinių, o matematikos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime slenkstinio pasiekimų lygio 2023 m. nepasiekė 25,2%, 2024 m. – 22,7%, 2025 m. – 17,8% 10 (II gimnazijos) klasės mokinių. Nacionalinės švietimo agentūros duomenimis, jei 2025 m. pagrindiniam išsilavinimui įgyti būtų keltas reikalavimas laikytų pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu pasiekti slenkstinį pasiekimų lygį, pagrindinio išsilavinimo nebūtų įgiję 15,2% arba 4 247 mokiniai. Šie mokiniai negalėtų siekti įgyti ir vidurinio išsilavinimo. Tačiau jei mokiniui pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu nepavyksta pasiekti patenkinamo pasiekimų lygio, t. y. jis nepasiekia slenkstinio lygio (gauna 1–3 balus) arba pasiekia tik slenkstinį lygį (gauna 4 balus), jam turi būti teikiama reikalinga mokymosi pagalba, kaip tai numato Švietimo įstatymo 24 straipsnio 5 dalis, o ne sudaromos teisinės kliūtys siekti vidurinio išsilavinimo.

Įstatymo projekto tikslas – numatyti, kad pagrindiniam išsilavinimui įgyti būtų taikomas reikalavimas baigti pagrindinio ugdymo programą ir patikrinti savo mokymosi pasiekimus švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka organizuojamuose pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimuose.

Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų rezultatai ir toliau būtų priskiriami pasiekimų lygiams (1–3 balai – nepasiektas slenkstinis lygis, 4 balai – slenkstinis lygis, 5–6 balai – patenkinamas lygis, 7–8 balai – pagrindinis lygis, 9–10 balų – aukštesnysis lygis), o mokiniai nepasiekę patenkinamo pasiekimų lygio (gavę 1–4 balus) gautų papildomą mokymosi pagalbą ir taip likviduotų turimas spragas bei galėtų mokytis pagal vidurinio ugdymo programą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Lietuvos Respublikos Seimo narė Jurgita Šukevičienė.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu numatyta, kad pagrindinis išsilavinimas įgyjamas baigus pagrindinio ugdymo programą ir patikrinimus mokymosi pasekimus. 2026 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojus Švietimo įstatymo pakeitimui, pagrindinis išsilavinimas bus įgyjamas pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimų metu pasiekus švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytą dalykų slenkstinį lygį.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projektu siūloma išlaikyti esamą reguliavimą, t. y. šiuo metu taikomus reikalavimui pagrindiniam išsilavinimui įgyti. Tai leis jaunuoliams siekti vidurinio išsilavinimo neparandant vienerių mokslo metų 10 klasės kurso kartojimui, nes mokinys tiek pats, tiek su mokytojų pagalba gali likviduoti turimas mokymosi spragas ir sėkmingai baigti vidurinio ugdymo programą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektas neigiamos įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projektas verslo sąlygoms ir jo plėtrai neigiamos įtakos neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams. Projektas parengtas atsižvelgiant į Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 261 punktą, kuriame numatyta užtikrinti lygias galimybes ir lygiateisiškumą visose ugdymo srityse.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Nėra.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Neprieštarauja.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Nereikalinga.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Nebuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai: pagrindinis ugdymas, pagrindinis išsilavinimas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

